

екологічні, соціальні, правові і інші задачі. Інноваційні інфраструктури дозволяють структурувати і впорядковувати ресурсопотоки, а також збільшувати силу сумарного потоку, що свою чергу забезпечить підтримку інновації на життєвездатному рівні і доведення інноваційного процесу до логічного завершення, тобто створення прекрасних умов для здійснення інноваційної діяльності [6, с. 89].

Якщо країна хоче зберегти або поліпшити свої конкурентні позиції в наступному десятилітті, державна інноваційна політика повинна бути комплексною та розвивати певні складові, які відповідають за імперативи відкритих інновацій [4].

Отже, інноваційний розвиток вітчизняних підприємств, які чинять значний вплив на економічне зростання країни мають величезне значення для функціонування національної економіки та її конкурентоспроможності. Повинні бути сформовані і задіяні економічні мотиви інноваційного розвитку господарських суб'єктів, що сприятиме швидкому економічному держави та її стійкого конкретного становища

Список використаних джерел:

1. Захаркіна Л. С. Збалансування економічно го розвитку машинобудівних підприємств в процесі стратегічного планування. Актуальні проблеми економіки. 2009. № 3. С. 88–95. 2. Наука та інновації. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 14.02.2021). 3. Комов М. С. Особенности развития инновационной деятельности в машиностроении Молодой ученый. 2011. №8. Т.1. С. 138–140. 4. Нетудихата К. Л. Відкритті інновації та державна політика на сучасному етапі розвитку економіки. Наукові праці. Серія « Економіка». 2017. Вип. 284. С. 30–36. 5. Коробейников О.П. Роль инноваций в процессе формирования стратегии предприятия. Менеджмент. 2010. № 3. С. 26–33. 6. Великий Ю.В. Управління інноваційним процесом машиннобудівного підприємства URL:file:///C:/Users/%D0%B2%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81%D0%BA%D0%B8%D0%BD/Downloads/130814%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-280414-1-10-20180511%20(1).pdf (дата звернення: 14.02.2021) 7. Борисов В. Н., Почукаева О.В. Инновационно- технологическое развитие машиностроения как фактор инновационного совершенствования обрабатывающей промышленности. Проблемы прогнозирования. 2009. № 4. С. 37–45.

Каличева Н., д.е.н, доц. Український державний університет залізничного транспорту, Харків, Україна

УПРАВЛІНСЬКІ ЗАХОДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАБІЛЬНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ: ЕКОЛОГІЧНА СКЛАДОВА

На даний час раціональне використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки є одними з складових стабільного економічного та соціального розвитку нашої країни. Адже дотримання екологічної парадигми при здійсненні підприємствами господарської діяльності є тим чинником, застосування якого дозволить зберегти природній національний потенціал. Підприємства транспорту, на жаль, відносяться до тих галузей вітчизняної економічної системи, які порушують екологічну рівновагу,

завдаючи значної шкоди навколишньому середовищу. Підприємства залізничного транспорту не є винятком. Тож, приведення параметрів діяльності вітчизняних підприємств до міжнародних вимог є тим чинником, за допомогою якого підприємства залізничного транспорту зможуть інтегруватися до світових транспортних систем. Це потребує застосування особливих управлінських рішень і заходів.

Необхідно зазначити, що негативний вплив на навколишнє середовище підприємства залізничного транспорту чинять значним надмірним використанням водних ресурсів, забрудненням води різними викидами, забрудненням атмосфери, утворенням відходів, відчуженням земель, забрудненням ґрунтів, надмірним шумом, вібрацією, електромагнітним випромінюванням, забрудненнями при аваріях, тощо [1]. За таких умов, управління підприємствами залізничного транспорту потрібно здійснювати із врахуванням екологічних вимог та стандартів, що потребує розроблення та запровадження такої управлінської парадигми, застосування якої має враховувати екологічну складову при здійсненні виробничо-господарської діяльності. Це стає можливим за рахунок еколого-економічного управління, а саме забезпечення екологічної цілісності та інтегрованого управління на базі динамічного процесу ефективного використання ресурсів на засадах гармонізації економічних, екологічних та соціальних інтересів [2]. Досягти такого результату можна шляхом збалансування виробничо-господарської діяльності підприємств галузі з метою мінімізації їхнього негативного впливу на навколишнє середовище та оптимізації структури екологічних витрат в умовах забезпечення сталих показників їх діяльності для утримання наявних та завоювання нових конкурентних позицій на ринку, в тому числі й світовому.

Активізація природоохоронної діяльності та природокористування підприємств залізничного транспорту має ґрунтуватися на принципах першочерговості вимог екологічної безпеки та неухильності дотримання світових стандартів і нормативів; запобігання забруднення довкілля та негативного впливу на здоров'я людей; імплементації міжнародного законодавства в частині перевезення небезпечних вантажів; розвитку енергозбережних та екологічно безпечних технологій, тощо. Дотримання екологічних принципів в управлінській діяльності має бути однією з основних складових при формуванні виробничої діяльності, повинно органічно поєднуватися із загальною стратегією розвитку підприємств галузі, забезпечувати взаємодію екології з іншими функціональними сферами діяльності, сприяти виникненню синергетичного ефекту і, як наслідок, забезпечити конкурентні переваги підприємствам залізничного транспорту та сприяти їхній екологічній стійкості.

Але, на жаль, реалізація екологічної модернізації підприємств транспорту на сьогоднішній день відбувається досить повільно і не завжди впровадженням актуальних заходів, що в більшості випадків шкодить економічній діяльності підприємств залізничного транспорту і не приносить користі довкіллю [3]. Тому,

для забезпечення сталого розвитку підприємств галузі необхідно використовувати

комплексні підходи до вдосконалення їхньої екологічної діяльності, основу яких складе екологічний прогрес, досягти який можна за рахунок реалізації передових інноваційних рішень для збільшення рівня відповідальності та соціально- економічної ефективності підприємств залізничного транспорту. Ще одним чинником, який гальмує ефективність еколого-економічного управління в галузі, є довготривалість вирішення екологічних проблем, що призводить до необхідності постійного розроблення екологічних завдань на базі відповідних стратегій і програм на принципах довгостроковості, інноваційності, орієнтації на суспільні потреби, а також їхньої реалізації шляхом створення профільних структур, контролю за результатами на всіх рівнях, тощо.

За таких умов, на даний час еколого-економічне управління на підприємствах залізничного транспорту має бути реалізоване шляхом формування довгострокових цілей, запровадження інноваційних заходів та отримання синергетичних ефектів, які включають розвиток компетенцій у сфері екологізації та їхнє активне використання на підприємствах залізничного транспорту. Адже ефективна природоохоронна та ресурсозберігаюча діяльність на сучасному етапі розвитку світової економічної системи є одним із чинників забезпечення дохідності та конкурентоспроможності підприємства, в тому числі й сфери транспорту [4].

Загалом, досягнення екологічного прогресу на підприємствах залізничного транспорту можливе при запровадженні єдиних для галузі принципів і норм еколого-економічного управління, зменшенні аварійних ризиків при здійсненні транспортної роботи, підвищенні екологічних вимог до рухомого складу, сировини, інфраструктури, забезпеченні внутрішнього екологічного контролю та інших заходів. Це досягається шляхом розроблення та запровадження механізму еколого- економічного управління, в основу якого має бути покладено нова система управління ризиками на базі організаційно-правових, технічних підходів забезпечення дотримання вимог національного природоохоронного законодавства, міжнародних актів у природоохоронній сфері, попередження та мінімізації екологічних наслідків при надзвичайних ситуаціях і т.д.

Таким чином, зміна підходів ведення господарської діяльності із застосуванням еколого-економічного управління дає можливість підприємствам залізничного транспорту отримати додаткові дивіденди на ринку.

Список використаних джерел:

1. Процько Я. І. Проблема впливу залізничного транспорту на екологію. *Вісник Полтавської державної аграрної академії*. 2009. № 3. С. 168-170.
2. Токмакова, І.В., Зубенко, В.О. Інтеграція екологічних показників в систему економічного аналізу підприємства. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2008. №24. С. 137-139.
3. Транспортна екологія: навчальний посібник / О. І. Запорожець, С. В. Бойченко, О. Л. Матвеева, С. Й. Шаманський, Т. І. Дмитруха, С. М. Маджд; за заг. редакцією С. В. Бойченка. К.: НАУ, 2017. 507 с.

4. Каличева Н.Є. Концептуальні положення управління еколого-економічним розвитком підприємств залізничного транспорту. *Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент*. 2020. Вип. 43. С. 110-113.

Костецька К., к.е.н. ІПРЕЕД НАНУ, м. Одеса, Україна

СОЦІАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО ЯК ІНСТРУМЕНТ ВЗАЄМОДІЇ ІНСТИТУТІВ ГРОМАДСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА І ВЛАДИ НА ЗАСАДАХ ІНКЛЮЗИВНОСТІ

Актуальні зрушення сьогодення пов'язані з подоланням диспропорцій в економічному та соціальному розвитку держави та кризою спричиненою пандемією COVID-19. Саме тому на перший план виходить взаємодія влади та громадського суспільства. Як зазначено в Проекті Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021 – 2026 роки, саме громадське суспільство виконує захисну роль поглядів, потреб та інтересів суспільства. В Проекті визначено, напрями можливого внеску громадського суспільства в соціальний, економічний та екологічний розвиток держави, завдяки здійснення інклюзивно орієнтованої політики та реалізацію своєї діяльності через соціальне підприємництво, яке має на меті надання нових робочих місць, створення перспективних напрямів для ведення бізнесу, особливо зі сталим використанням природних ресурсів, або ж з подоланням деструктивного навантаження на довкілля.

В Україні соціальне підприємництво це інструмент ведення бізнесу, заснованого на інклюзивних засадах для додаткової соціальної цінності для всіх верств населення. При цьому, все одно, важливим є отримання прибутку для існування, розвитку підприємництва та досягнення цілей ефективних для соціуму. Долуда Л., Назарук В., Кірсанова Ю. [2] визначають, що соціальне підприємництво базується на трьох базових аспектах, а саме:

- визначення економічної доцільності ведення діяльності, пошуку шляхів отримання прибутку;

- визначення напрямів соціального розвитку, а саме працевлаштування населення, фінансування проєктів соціального розвитку;

- охорона навколишнього природного середовища, формування та реалізація програм з екологічної освіти та обізнаності.

У дослідженні Social Good Stuff [3] зазначено, що 81% від загальних соціальних підприємств переслідує питання зайнятості уразливих верств населення, 45% розвивають проєкти з культурної цілеспрямованості та лише 26% - захисту навколишнього природного середовища, що з економічної точки зору щорічно надає 2-3% ВВП до бюджету.

Організація ОЕСР запропонувало схему оцінки розвитку соціального підприємництва та впливу держави на його розвиток, яка включає три рівні:

- індивідуальний (культурний розвиток, рівень особистого багатства, задоволеність роботою та життям);